

OVER DE VOORBEREIDING VAN HET NATIONALE EN REGIONALE PARTNERSCHAPSPLAN (NRPP) IN HET KADER VAN HET EUROPESE MFK 2028-2034

SERV
sterk door overleg

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel

W www.serv.be – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Decretale opdracht	SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)
Goedkeuring raad	28 oktober 2026

Contactpersoon	Peter Van Humbeeck	pvhumbeeck@serv.be
	Stijn Wouters	swouters@serv.be

SERV
sterk door overleg

De heer Matthias DIEPENDAELE

Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innova-tie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management

Martelaarsplein 19

B-1000 Brussel

Actualisering van de Vlaamse visienota over de EU

Mijnheer de minister-president

Voorbereiding van het nationale en regionale partnerschapsplan (NRPP)

Mijnheer de minister-president

Het is belangrijk dat Vlaanderen verder tracht te wegen op de Europese discussies Europees Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2028–2034. Tegelijk moet al vooruitgekeken worden naar de opmaak van het Nationale en Regionale Partner-schapsplan (NRPP).

In dit advies formuleren de sociale partners daarvoor enkele belangrijke aandachtspunten. De kernboodschap is dat de aanpak beter moet dan met het coronaherstelplan (PHV) het geval was. De SERV vraagt met name dat het NRPP zorgt voor een doelgerichte en efficiënte besteding van de middelen, uitgaande van een geïntegreerde visie en strategie waarbij economische en sociale doelstellingen elkaar versterken. Daarnaast vraagt de SERV – in lijn met het partnerschapsprincipe – een volwaardige stakeholdersbetrokkenheid. De sociale partners benadrukken dat dit overleg tijdig moet gebeuren, in een voldoende vroege fase van de beleidsvoorbereiding en besluitvorming, zodat ze zich mee kunnen uitspreken over de prioriteiten.

De sociale partners kijken dan ook uit naar verder overleg en samenwerking hierrond.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Frank Beckx
voorzitter

Inhoud

Inhoud		4
Krachtlijnen		5
Advies		7
Inleiding		7
1.	Blijven wegen op Europa	8
2.	Belgische en Vlaamse NRPP voorbereiden	9
3.	Partnerschap waarmaken	10
4.	Zorgen voor een doelgerichte en coherente besteding	11
5.	Gebiedsgerichte invulling ook een plaats geven	12
6.	Cofinanciering en administratieve vereenvoudiging realiseren	13
7.	Maximaal inspelen op het ECF en andere Europese fondsen	14
Eindnoten		15

Krachtlijnen

Het is belangrijk dat Vlaanderen verder tracht te wegen op de Europese discussies Europees Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2028–2034. Tegelijk moet al vooruitgekeken worden. Hoewel de precieze Europese kaders nog niet vaststaan zolang er nog geen akkoord is over het MKF, is het volgens de SERV belangrijk om de opgestarte ambtelijke voorbereiding voor het Nationale en Regionale Partnerschapsplan (NRPP) te versnellen.

De SERV benadrukt dat het beter moet dan met het coronaherstelplan (PHV):

- Qua inhoud. Het NRPP moet zorgen voor een doelgerichte en efficiënte besteding van de middelen, uitgaande van een geïntegreerde visie en strategie. De nieuwe Europese benadering biedt kansen om het op een samenhangende manier aan te pakken binnen België en Vlaanderen en ook administratieve vereenvoudigingen te realiseren, maar dan moeten die kansen ook worden gegrepen.

  In het bijzonder moet het NRPP duidelijk maken hoe economische en sociale doelstellingen elkaar versterken. De SERV benadrukt dat inzetten op bv. concurrentievermogen en op investeringen in innovatie, productiviteit en de digitale en klimaattransitie moet samengaan met investeringen in opleiding, levenslang leren, kwalitatieve werkgelegenheid en sociale inclusie. Het NRPP moet ruimte bieden voor zowel economische investeringen als voor herkenbare sociale doelstellingen.

  Een andere belangrijke discussie die gevoerd zal moeten worden, is de mate van gebiedsgerichte inzet van de NRPP-middelen. Ook de budgettaire aspecten van het NRPP zullen moeten worden bekeken om ervoor te zorgen dat Vlaanderen geen Europese middelen misloopt en er een maximale hefboom op de Europese financiering wordt gezet.

- Qua aanpak. Het partnerschapsbeginsel van het NRPP houdt niet alleen in dat Europa en de federale overheid de regio's in ons land volwaardig erkent. Het houdt ook in dat er binnen België intensief interbestuurlijk overleg nodig zal zijn en dat stakeholders waaronder de sociale partners volwaardig betrokken moeten worden. Dat moet niet enkel gebeuren bij de opmaak van het NRPP maar doorheen de hele cyclus van voorbereiding, implementatie, monitoring en evaluatie. De sociale partners benadrukken dat dit overleg tijdig moet gebeuren, in een voldoende vroege fase van de beleidsvoorbereiding en besluitvorming, zodat ze zich mee kunnen uitspreken over de prioriteiten.

- Qua timing. Er mag geen kostbare tijd verloren gaan. De SERV vraagt de Vlaamse Regering om op korte termijn een concrete kalender en werkstructuur vast te leggen voor de opmaak van het NRPP. Dat moet duidelijk maken wanneer en hoe de prioriteiten, scenario's en uitvoeringsafspraken worden besproken en hoe de stakeholders worden betrokken vóór de belangrijkste keuzes worden vastgelegd.

Daarnaast moet Vlaanderen de kansen en extra middelen binnen het nieuw Europees fonds voor concurrentievermogen (ECF) en andere EU-programma's optimaal benutten. De SERV vraagt dat Vlaanderen de voorbereidingen daarvan vertaalt naar concrete ondersteuning van ondernemingen, werknemers en kennisinstellingen, met bijzondere aandacht voor kmo's (waaronder land- en tuinbouwbedrijven) en sociale ondernemingen, partnerschappen, vaardigheden, kwalitatieve jobs en de Europese Sociale Pijler.

Advies

Inleiding

Het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2028–2034 zal de financiële basis vormen en de de strategische koers uitzetten voor het Europees beleid vanaf 2028. De Europese besluitvorming over het MFK verloopt via een bijzondere wetgevingsprocedure, vastgelegd in artikel 312 van het Verdrag betreffende de Werking van de EU (VWEU). De onderhandelingen zijn in september 2025 gestart op basis van een voorstel van de Europese Commissie met de bedoeling om liefst nog vóór het einde van 2026 een akkoord te hebben. Dat moet voldoende tijd laten om de verschillende wetgevende teksten in 2027 af te ronden, zodat de nieuwe Europese financieringsprogramma's vanaf 1 januari 2028 van start kunnen gaan. Of die timing haalbaar is, zal de komende maanden moeten blijken.

Momenteel is het dossier nog volop in beweging. De definitieve afbakening, budgetten en voorwaarden van de toekomstige Europese programma's liggen nog niet vast. Intussen zijn enkele contouren wel duidelijk. Twee belangrijke verschillen met de huidige situatie zullen wellicht zijn:

- Een beperkter aantal fondsen. Europa zal op basis van de Nationale en Regionale Partnerschapsplannen (NRPP's) die de lidstaten moeten opmaken belangrijke financiële middelen toewijzen in grotere enveloppes per lidstaat in plaats van de vroegere programmafinanciering. Die NRPP's worden wellicht een centraal instrument waarmee lidstaten Europese fondsen inzetten voor diverse onderdelen van hun economisch en sociaal beleid. Ze gaan meer ruimte laten voor lidstaten om middelen te verschuiven tussen sommige beleidsthema's. De middelen effectief en efficiënt toewijzen en inzetten, wordt dus meer dan vroeger de verantwoordelijkheid van de lidstaten zelf.
- Meer geld voor concurrentievermogen, o.a. via een nieuw Europees fonds voor concurrentievermogen (European Competitiveness Fund, ECF), gericht is op onderzoek en innovatie en strategische investeringen.

In dit advies vraagt de SERV dat Vlaanderen verder tracht te wegen op de Europese discussies (cf. punt 1 hierna). Tegelijk moet al vooruitgekeken worden. Want ook al wordt er Europees nog volop onderhandeld, het is belangrijk om te anticiperen op de implicaties van het nieuw kader voor Vlaanderen en op het vlak van interbestuurlijke samenwerking binnen België (2). Daarbij moet er ook een duidelijk proces worden uitgetekend dat toelaat om de sociale partners actief te betrekken bij de opmaak van het NRPP (3). Inhoudelijk moet het NRPP zorgen voor een doelgerichte en coherente besteding van de middelen (4), waarbij een belangrijke discussie ook zal moeten gaan over een eventuele gebiedsgerichte inzet van NRPP-middelen (5) en over om de budgettaire aspecten om ervoor te zorgen dat Vlaanderen geen Europese middelen misloopt (6). Daarnaast is het – los van het NRPP – cruciaal om te verzekeren dat Vlaanderen meer middelen uit de EU kan krijgen, via het ECF en andere EU-fondsen (cf. punt 7 hierna).

1. Blijven wegen op Europa

De SERV waardeert dat Vlaanderen sterk tracht te wegen op de Europese discussies. Want het belang van de discussie over het MFK kan moeilijk worden overschat. Het gaat over de basiskeuzes over de omvang van het Europese budget, over de toewijzing van de Europese budgetten aan diverse Europese fondsen, over de verdeelsleutel tussen lidstaten en over regels voor de toewijzing en besteding van Europese middelen door de lidstaten.

De SERV vraagt dat er blijvend wordt afgestemd met de stakeholders en dat op regelmatige tijdstippen de actuele positie en de onderliggende analyses beschikbaar worden gesteld. Begin 2025 publiceerde de Vlaamse Regering een standpunt over het MFK. Volgens de minister-president werd de onderhandelingspositie op 18 september 2026 verder verfijnd[1]. De consultatie van stakeholders gebeurt ad hoc en vanuit VLEVA en DKBUZA. VLEVA publiceert regelmatig updates van de stand van de politieke discussies. Het Vlaams Parlement volgt het dossier via commissiebesprekingen en parlementaire vragen. De SERV benadrukt dat het de komende weken erg belangrijk blijft om te zorgen voor een goede informatiedoorstroming naar en aftoetsing van standpunten bij de stakeholders.

De SERV vraagt in elk geval dat Vlaanderen in de onderhandelingen voldoende financiering voor innovatie, concurrentievermogen, de sociale pijler, het Europees gemeenschappelijk landbouwbeleid en het sociale, economische en territoriale cohesiebeleid verdedigt. De financiering van rubriek 2 volgens de nieuwe onderverdeling van het MFK, de budgetten voor sociale doelstellingen en het landbouwbudget in het Commissievoorstel en in het recent voorgelegde voorstel onder het Ierse voorzitterschap moeten worden beoordeeld op hun gevolgen voor de Europese en Vlaamse ambities en het Vlaams en federaal regeerakkoord.

Daarnaast moet Vlaanderen blijven aandringen op een beschrijving van de toetsingsmethode om de vooropgestelde doelstellingen van het MFK te beoordelen. De commissie neemt duidelijk initiatief om de meest urgente problemen voor de Europese Unie aan te pakken. Ze wil hier door ook middelen voor vrijmaken in de vorm van het ECF- en CEF-fonds. Het Commissievoorstel mist wel een controlemechanisme op deze vooropgestelde doelstellingen te beoordelen. Er is inderdaad op Europees niveau een jaarlijkse begroting en de controle van de Europese Rekenkamer en een midterm review, maar deze toetsen niet of de globale doelstelling wordt behaald. Het is ondanks deze controlemechanismen nog steeds onduidelijk om de vorige MFK kaders te toetsen. Een globaal controlemechanisme is noodzakelijk voor de transparantie en de bijsturing van komende MFK-kaders.

De SERV steunt tevens het interfederale standpunt dat Europa meer rekening moet houden met de bevoegdheidsverdeling in ons land. Dit is nodig zowel op het vlak van het NRPP[2] als binnen het Europees Semester[3] en andere processen en documenten die als leidraad zouden worden gebruikt bij het NRPP plan (bv. de Nationale Energie- en Klimaatplannen en de nationale budgettair-structurele plannen voor de middellange termijn).

Tot slot vraagt de SERV om erg alert te zijn tijdens de lopende onderhandelingen voor de impact ervan op de Europese budgetten voor Vlaanderen en op het principe van excellentie op EU-niveau[4].

2. Belgische en Vlaamse NRPP voorbereiden

De SERV vraagt om werk te maken van de voorbereiding van het NRPP binnen Vlaanderen en van het interbestuurlijk overleg daarover. De SERV verwelkomt dat aan Vlaamse kant de ambtelijke voorbereiding wordt opgestart. Er vindt daarnaast reeds intensief interbestuurlijk overleg plaats over de Europese onderhandelingspositie van België, maar er zijn nog geen afspraken gemaakt over de opmaak van het Belgische NRPP. Het klopt dat definitieve beslissingen op Europees niveau over de inhoud van de NRPP's en over het budget en het Belgisch NRPP-aandeel nog moeten genomen worden, maar dit neemt niet weg dat er al afspraken kunnen worden gemaakt over de voorbereiding daarvan. Ten behoeve van ondernemingen en andere begunstigden moet worden vermeden dat er onzekerheid is over financiering van bestaande fondsen en lopende engagementen, of dat het kader te laat gekend is.

De SERV vraagt aan de Vlaamse Regering om op korte termijn een concrete kalender en werkstructuur af te spreken. Die moeten duidelijk maken wanneer de prioriteiten, scenario's en uitvoeringsafspraken worden besproken en hoe de sociale partners en andere stakeholders daarbij tijdig worden betrokken, vóór de belangrijkste keuzes worden vastgelegd

Het tempo van het proces voor de opmaak, indiening en herziening van het NRPP zal immers hoog liggen. Het oorspronkelijke commissievoorstel voorziet de mogelijkheid van vroege indiening vanaf juni 2027 en formele indiening van het plan tegen 31 januari 2028. Hoewel de precieze Europese kaders nog niet vaststaan zolang er nog geen akkoord is over het MKF, maakt dit tijdpad het noodzakelijk om nu al te starten met de voorbereiding van het NRPP. Dat moet haastwerk vermijden en toelaten om de kansen op betere integratie en vereenvoudiging te benutten.

Een aantal landen hebben de voorbereiding van hun eerste NRPP al concreet georganiseerd. Finland heeft een interministeriële voorbereidingsgroep opgericht; Polen werkt met een brede voorbereidingsgroep en verzamelt ook regionale projectvoorstellen; enz. Ook in Nederland zijn de verantwoordelijkheden al toegewezen en werd de voorlopige planstructuur (basishoofdstukken) van het NRPP vastgelegd[5]. Momenteel wordt er door de departementen gewerkt aan een eerste technische inventarisatie van mogelijke thema's en maatregelen voor het NRPP. Daarnaast wordt gekeken naar een plaatsgebonden invulling die rekening houdt met gebiedsgerichte kenmerken en sterktes. In het licht van het partnerschapsprincipe worden relevante belanghebbenden en lokale overheden nauw betrokken bij het vormgeven van de hoofdstukken en maatregelen (zie ook punt 3 van dit advies).

Ook het interbestuurlijk overleg binnen België is cruciaal. Zeker in de Belgische context zijn – mede gelet op de ervaringen met de RRF – de timing en uitdaging niet evident. Een groot deel van de discussie over de besteding van Europese middelen vanaf 2028 zal gaan over de verdeling ervan binnen België (en binnen Vlaanderen), waar vroeger Europees meer werd vastgelegd. Dat

zal ongetwijfeld geen eenvoudige discussie worden[6]. De SERV vraagt om hierover voldoende snel duidelijkheid te scheppen en een communautaire budgetdiscussie te vermijden. De verdeling moet steunen op transparante criteria. Naast de verdeling van de middelen is het ook van belang dat de federale regering en gemeenschappen en gewesten hun visie en strategie onderling afstemmen en eens geraken over de grote prioriteiten (zie punt 4 van dit advies). Daarnaast zijn ook duidelijke afspraken nodig op het vlak van het behalen van de doelstellingen met het oog op een gezamenlijke win voor alle beleidsniveaus en een procedure voor tijdige bijsturing mochten er knelpunten zich voordoen waarbij de resultaten in één regio impact hebben op een andere. Daarbij is het belangrijk dat het behalen van mijlpalen kan geëvalueerd worden op subfederaal niveau om efficiëntie en snelheid in het proces te houden.

3. Partnerschap waarmaken

De SERV vraagt om de sociale partners actief bij het NRPP te betrekken en wil graag in overleg treden om die betrokkenheid concreet uit te tekenen als onderdeel van de governance architectuur voor de opmaak van het (Vlaamse deel van het) NRPP.

Het partnerschapsbeginsel zoals in de Europese ontwerpteksten staat, houdt expliciet in dat de sociale partners en andere relevante stakeholders worden betrokken, niet alleen bij de opmaak van de NRPP's, maar doorheen de hele cyclus ('preparation, implementation, monitoring and evaluation'). Het partnerschapsbeginsel is dus meer dan een vrijblijvende uitnodiging om advies te geven. In het NRPP zelf moet dan worden beschreven wie werd betrokken en hoe de consultatie verliep. De eventuele groepering van huidige fondsen mag de formele rol en inspraak van sociale partners niet beperken.

De SERV vraagt dat die betrokkenheid bij de opmaak van het NRPP zo wordt vormgegeven dat ze kan zorgen voor een duidelijke meerwaarde. Ze moet zo opgezet worden dat stakeholders kunnen bijdragen aan de kwaliteit en het draagvlak voor de doelstellingen, mijlpalen en indicatoren, en zo tot een betere benutting van de Europese middelen. De sterkere koppeling van de financiering aan resultaten verhoogt ook het belang van een sterke betrokkenheid van stakeholders tijdens de uitvoering, monitoring en evaluatie, met name om waar nodig tijdig bij te sturen zodat de doelstellingen en mijlpalen effectief worden gehaald. Voor de sociale partners geldt bovendien dat zij vaak niet alleen belanghebbenden zijn, maar ook representatieve en uitvoerende beleidsactoren.

Concreet vraagt de SERV om het strategische overleg met de sociale partners via VESOC te organiseren, hen te betrekken bij en de SERV om advies te vragen over de relevante financiële scenario's en ontwerpteksten. De sociale partners benadrukken dat dit tijdig moet gebeuren, in een voldoende vroege fase van de beleidsvoorbereiding en besluitvorming, zodat ze zich mee kunnen uitspreken over de prioriteiten. De SERV vraagt ook om voor vertegenwoordiging van de sociale partners te zorgen in de monitoringstructuren op Vlaams en subregionaal niveau[7]. Zelf neemt de SERV zich voor om rond dit dossier bijkomende initiatieven te nemen in het kader van het SERV-werkprogramma 2027.

Ook voor lokale besturen is een volwaardige betrokkenheid bij de opmaak, uitvoering en opvolging van de NRPP's belangrijk. Zij zijn een belangrijke actor, staan dicht bij de concrete uitvoering en kunnen mee inschatten welke randvoorwaarden nodig zijn om investeringen en doelstellingen effectief te realiseren. Zonder voldoende lokale betrokkenheid bestaat bovendien een risico op onderbenutting van de beschikbare Europese middelen (zie ook punt 6).

De sociale partners en andere stakeholders kunnen daarnaast ook bijdragen aan andere Europese programma's zoals het Europees Competitiviteitsfonds en het daarmee verbonden Horizon Europe, Erasmus+, Digital Europe, AgoraEU (CERV+) en Global Europe (zie punt 7).

De SERV vraagt dat de Vlaamse overheid tijdig de sociale partners inlicht en helder informatie doorgeeft. Zo kunnen zij tijdig en helder communiceren naar hun leden zodat een goede voorbereiding op het nieuwe MFK onderdeel wordt van de strategie van elke organisatie.

4. Zorgen voor een doelgerichte en coherente besteding

Het NRPP moet zorgen voor een doelgerichte en efficiënte besteding van de middelen, uitgaande een geïntegreerde visie en strategie. Lidstaten moeten hun NRPP-plan opstellen dat enigszins vergelijkbaar is met de RRF (Herstel- en Veerkrachtplan PHV, of het coronaherstelfonds), met daarin verschillende hoofdstukken, per hoofdstuk een lijst met maatregelen met bijhorende mijlpalen, streefdoelen en tijdsindicaties. De tekortkomingen in de manier waarop het PHV tot stand kwam, moeten worden vermeden bij de opmaak van het NRPP. De SERV en ook andere instanties zoals het Rekenhof zijn kritisch geweest over het PHV en het Relanceplan Vlaamse Veerkracht[8]. Er werd gewezen op de weinig efficiënte besteding van het beschikbare geld door het ontbreken van een visie achter de vele fiches. De politieke verkaveling van de budgetten over tal van kleinere en onsamenhangende initiatieven zorgde voor een hoog ad hoc gehalte[9]. Bovendien zijn voor bepaalde onderdelen van het NRPP soms uitzonderingen gewenst op het principe dat de uitbetaling van de midden afhankelijk wordt gesteld van het behalen van mijlpalen en streefdoelen (bv. landbouw-inkomenssteun, middelen voor opleiding, …).

De SERV benadrukt dat het NRPP kansen biedt voor zo'n geïntegreerde strategie en programmeringsdocument, maar dan moeten die ook worden gegrepen. Het vooruitzicht van minder fondsen, gebundeld in grotere pakketten, vraagt om een samenhangende Vlaamse aanpak en een betere afstemming over beleidsdomeinen heen. Ook in de huidige programmadocumenten van GLB-SP, ESF+ en EFRO raken heel wat thema's aan elkaar. Om van een economische speerpuntstrategie (nu EFRO) een succes te maken, moet die bv. ondersteund worden door een skills strategie (nu ESF+). Een ander voorbeeld is de bio-economie die vanuit GLB en LEADER wordt ondersteund (valorisatie van reststromen uit landbouw en landschapsbeheer) alsook vanuit EFRO dat focust op een meer circulaire economie en waar het nieuwe ECF een ondersteunende rol in kan spelen. Ook digitalisering komt in alle programma's voor.

Meer algemeen moet het NRPP duidelijk maken hoe economische en sociale doelstellingen elkaar versterken en wat daarvoor nodig is. De SERV benadrukt dat inzetten op bv. concurrentievermogen en op investeringen in innovatie, productiviteit en de digitale en klimaattransitie

moet samengaan met investeringen in opleiding, levenslang leren, kwalitatieve werkgelegenheid en sociale inclusie. Het NRPP moet ruimte bieden voor zowel economische investeringen als voor herkenbare sociale doelstellingen en de uitvoering van de Europese sociale pijler. Sociale en duurzaamheidsdoelstellingen zijn immers op zich cruciaal en ook noodzakelijk om economische doelstellingen te realiseren. Dit moet goed bewaakt worden, in de eerste plaats door ervoor te blijven pleiten dat er binnen de nieuwe structuur van het MFK voldoende garanties zijn voor een volwaardige plaats van de sociale dimensie[10]. In elk geval verwacht de Europese Commissie volgens de huidige teksten een samenhangend plan dat zowel investeringen (klimaat, voedselzekerheid, innovatie, cohesie, industriebeleid, digitale transitie, gezondheidszorg, landbouwinkomen, huisvesting …) als hervormingen (arbeidsmarkt, landbouwtransitie, openbaar bestuur …) bevat.

Het NRPP moet ook de kansen benutten om efficiëntiewinsten te realiseren en administratieve kosten te verlagen. De beheer- en opvolgingsprocedures moete zo vorm krijgen dat de administratie lasten voor in de eerste plaats stakeholders en bijkomend overheidsadministraties verder worden verlaagd. Als er met een meer geïntegreerd programma wordt gewerkt, kan dat een aanleiding zijn om te bekijken hoe de aanvraag-, beheer- en opvolgingsprocedures gestroomlijnd kunnen worden. Waar de aanvraag van een plattelandsproject, een EFRO-project, een ESF+-project, vandaag via verschillende loketten en binnen verschillende kaders verloopt, zou dit in de toekomst op een gelijkvormige manier kunnen gebeuren. Dat kan winst betekenen voor zowel de beheerautoriteiten als de aanvragers. Hetzelfde geldt voor de opvolging en de controle van projecten. Dit is geen eenvoudige opdracht, maar er kunnen enkel stappen in die richting worden gezet als men er op tijd aan begint.

5. Gebiedsgerichte invulling ook een plaats geven

Een belangrijke discussie die gevoerd zal moeten worden, is de mate van gebiedsgerichte inzet van de middelen. Ook in de nieuwe periode wil Europa immers geïntegreerde territoriale en stedelijke ontwikkeling blijven stimuleren. De Europese ontwerpverordening beschrijft hoe lidstaten gebiedsgerichte programma's kunnen ondersteunen die van onderuit (CLLD - community-led local development) worden ingestoken en beheerd. Concreet betekent dit dat Vlaanderen de bestaande werking met bv. LEADER-groepen (plattelandsbeleid) of GTI's (Geïntegreerde Territoriale Investering - EFRO) kan doortrekken in het NRPP. Voor wat betreft de ondersteuning van LEADER stuurt het voorstel van NRPP verordening hier ook op aan.

Een gebiedsgerichte inzet van NRPP-middelen heeft voor- en nadelen. Voordelen kunnen zijn een betere afstemming op territoriale noden, een grotere betrokkenheid van lokale stakeholders, en meer afstemming van de afzonderlijke middelen/fondsen binnen geïntegreerde regionale strategieën. Europese financiering kan ook een grotere hefboom krijgen wanneer er publieke en private cofinanciering vanuit de streek wordt bijgelegd. Nadelen zijn bijkomende coördinatiekosten, versnippering van budget en gebrek aan gespecialiseerde kennis op gebiedsniveau (bv. over staatssteunregels).

De keuze voor gebiedsgericht of niet, hangt ook samen met de keuze op welke schaal Vlaanderen impact wil bereiken met het NRPP. Als de middelen worden ingezet op een aantal ambitieuze

transities (digitaal, industrie, klimaat, voedselzekerheid…), ligt een centrale strategie en beheer meer voor de hand, al neemt dat niet weg dat ook daarin gebiedsgerichte accenten kunnen worden gelegd en dat er in de uitvoering met lokale actoren kan worden samengewerkt. Per prioriteit zal dus moeten worden beoordeeld welke schaal de grootste meerwaarde biedt en hoe een Vlaamse strategie kan worden gecombineerd met een gebiedsgerichte uitvoering.

Als wordt gekozen voor een gebiedsgerichte inzet van NRPP-middelen, is het belangrijk dat dit gebeurt vanuit een strategische visie, met betrokkenheid van lokale besturen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en sociaal-economische partners en desgevallend andere gewesten en buurregio's voor grensoverschrijdende uitdagingen en opportuniteiten. Vandaag hebben die immers een erkende plaats binnen het cohesiebeleid. Ook in de nieuwe begrotingsperiode moet die betrokkenheid worden gegarandeerd.

6. Cofinanciering en administratieve vereenvoudiging realiseren

De SERV vraagt om de budgettaire aspecten grondig te bekijken om ervoor te zorgen dat Vlaanderen geen Europese middelen misloopt. Voor meer ontwikkelde regio's voorzien de teksten voorlopig in minstens 60% nationale cofinanciering, tegenover maximaal 40% Europese financiering, met specifieke afwijkingen. Die verhouding geldt vandaag reeds binnen het cohesiebeleid, maar krijgt zo een ruimer toepassingsgebied. Dit verhoogt het belang van voldoende cofinanciering. Tegen de achtergrond van de Vlaamse meerjarenbegroting rijst daarom de vraag in welke mate Vlaanderen de nodige cofinanciering zal vrijmaken om de beschikbare Europese middelen daadwerkelijk maximaal te benutten. Indien de toekomstige programma's qua omvang en focus aansluiten bij de Vlaamse strategische prioriteiten, moet nl. ook de nodige cofinanciering gegarandeerd zijn. Dit moet ook in het licht van de relevante punten in het Federaal en Vlaams Regeerakkoord bekeken worden.

Dat geldt ook voor de lokale besturen. Zeker als Vlaanderen NRPP-middelen gebiedsgericht inzet en lokale besturen een deel van de nationale cofinanciering moeten dragen, wordt de financiële draagkracht van lokale besturen en actoren meebepalend voor de effectieve absorptie van Europese middelen. Dat verhoogt de relevantie van de keuze hoe Vlaanderen zijn NRPP programmeert (cf. punt 5 supra).

De SERV vraagt aan de Vlaamse Regering om concrete financieringsscenario's uit te werken die rekening houden met verschillende Europese enveloppes, intra-Belgische verdeelafspraken en cofinancieringsvoorwaarden. Die moeten zichtbaar maken hoeveel middelen Vlaanderen kan inzetten, welke prioriteiten daarmee kunnen worden gerealiseerd en welke Vlaamse, lokale of andere bijdragen daarvoor nodig zijn, incl. de gevolgen voor de meerjarenbegroting en voor de financieringsruimte van begunstigden. Zo kan ook in kaart worden gebracht waar een tekort aan cofinanciering de benutting van Europese middelen dreigt te beperken.

7. Maximaal inspelen op het ECF en andere Europese fondsen

De SERV onderstreept tot slot het belang om als Vlaanderen optimaal in te spelen op het nieuwe Europees fonds voor concurrentievermogen (ECF) als onderdeel van de pijler Concurrentievermogen, welvaart en veiligheid. Het fonds is gericht op onderzoek en innovatie en wil strategische investeringen faciliteren , zoals schone energie, landbouw, digitalisering, gezondheid, biotechnologie en defensie.

De SERV vraagt dat Vlaanderen de voorbereiding van het ECF en Horizon Europe vertaalt naar concrete ondersteuning van ondernemingen, werknemers en kennisinstellingen, met bijzondere aandacht voor kmo's (waaronder land- en tuinbouwbedrijven), sociale ondernemingen, partnerschappen, vaardigheden, kwalitatieve jobs en de Europese Sociale Pijler. Europa moet m.a.w. (o.a. via het NRPP) niet alleen ondernemingen versterken, maar ook werknemers en werkzoekenden ondersteunen via investeringen in skills en opleiding en door in te zetten op kwalitatieve werkgelegenheid en rechtvaardige transities.

Dat het nog te vroeg is voor specifieke inhoudelijke Horizon-prioriteiten, belet niet dat Vlaanderen nu al partnerschappen voorbereidt en onderzoekt hoe de deelname kan worden ondersteunen (bv. via vaardigheden, infrastructuur en cofinanciering) en waar aanvullende coördinatie nodig is.

Er kan in dat verband gedacht worden aan de oprichting van een Task Force om samen met de stakeholders te bekijken hoe de benutting door Vlaanderen van de Europese fondsen en middelen kan worden geoptimaliseerd. Er bestond ook eerder al een Vlaamse Taskforce EU-investeringsinstrumenten in het kader van de RRF[11]. Een soortgelijke Task Force, met ook vertegenwoordiging van de sociale partners, is volgens de SERV aangewezen, voortbouwend op de bestaande ondersteuning, met een duidelijk mandaat om kansen per prioriteit in kaart te brengen, partnerschappen voor te bereiden en knelpunten bij aanvragen en cofinanciering weg te werken.

Eindnoten

[1] Zie het verslag van de vergadering in de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking van 6 oktober 2026 https://docs.vlaamsparlement.be/files/pfile?id=2370017

[2] De lidstaten zijn zelf verantwoordelijk voor hun NRPP, maar ze moeten daarvoor samenwerken met de regio's en decentrale overheden, op basis van het partnerschapsbeginsel. Daarnaast moet er echter eigen beleidsruimte zijn voor de gewesten en gemeenschappen om tot een efficiënte en impactvolle implementatie van het EU-budget te komen binnen België.

[3] Hier zit ook een uitdaging, omdat het Europees Semester tot dusver een beperkte regionale invalshoek heeft en de landspecifieke aanbevelingen (LSA's) op lidstaatniveau worden geformuleerd. Gelet op de grotere rol die het Europees Semester gaat spelen, is een herziening van de huidige werkwijze aangewezen, met ook meer ruimte voor consultatie van regionale sociale partners.

[4] In dat verband kan bv. worden gewezen op de implicaties van een inkanteling van de sectorale interventies voor land- en tuinbouwcoöperaties in de inkomensondersteuning.

[5] Zie de kamerbrief van 5 oktober 2026, in opvolging van de eerdere kamerbrief van 22 mei 2026. https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2026D48744

[6] De brede doelstellingen in de ontwerpverordening NRPP brengen ook maatregelen voor federale bevoegdheden in beeld. Dat betekent dat ook de federale overheid aanspraak kan maken op een deel van de middelen.

Daarnaast zijn de verhoudingen tussen de gewesten vandaag verschillend naargelang het fonds. Binnen het GLB (Landbouwfonds) gaat de inkomenssteun voor ongeveer 52% gaat naar Vlaanderen en 48% naar Wallonië. Bij de plattelandsmiddelen ligt het Vlaamse aandeel duidelijk hoger (63%). Voor de cohesiemiddelen is het beeld anders. Deze middelen volgen sterker een territoriale en sociale nodenlogica. EFRO is nog sterker gericht op Wallonië, waar nog *less developed regions* zijn. Zowel in het geval van EFRO als ESF+ bedraagt het Vlaamse aandeel respectievelijk 30 en 32%.

In het Vlaams standpunt over het MFK 2028-2034 is wel opgenomen dat er een hervorming van het cohesiebeleid nodig is, om het meer toekomstgericht in te zetten op de vooropgestelde beleidsprioriteiten incl. de Europese sociale pijler. Cohesiemiddelen moeten volgens de Vlaamse Regering ingezet kunnen worden voor onder meer de industriële transitie, het versterken van strategische waardeketens, de overgang naar een koolstofarme en digitale economie, innovatie, en vaardigheden gericht op kwalitatieve werkgelegenheid en sociale inclusie. Vlaanderen vraagt daarom dat het Europese cohesiebeleid zich richt op alle regio's, dus niet enkel de minst ontwikkelde regio's, maar ook de transitie- en meer ontwikkelde regio's, zodat elke regio een aandrijver kan zijn van innovatie en de Europese competitiviteit kan versterken.

[7] De betrokkenheid van sociale partners moet dan ook beter worden georganiseerd dan bij vergelijkbare eerdere plannen het geval was, zoals het Vlaams Hervormingsprogramma (VHP), het Plan voor Herstel en Veerkracht (PHV) en Vlaamse Veerkracht (VV). De eerdere betrokkenheid, onder meer via de VESOC-werkgroep, was beperkt en eerder laattijdig. De SERV was ook vertegenwoordigd in de Task Force voor de monitoring van Vlaamse Veerkracht, waarvan de Vlaamse fiches van het nationale PHV deel uitmaakten. Het aangekondigde adviescomité bij het PHV bestaande uit adviesorganen, met name de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling en de socio-economische overlegorganen op gewestelijk vlak (cf. de nota "Plan voor Herstel en Veerkracht – Structurering van de werkzaamheden en methodologische aanpak" die door het Overlegcomité op 23/11/2020 werd goedgekeurd) werd nooit opgericht.

[8] Zie o.a. Rekenhof (2022). Verslag van het Rekenhof aan het Vlaams Parlement over het Relanceplan Vlaamse Veerkracht; SERV (2021). Advies Vlaamse fiches Plan voor Herstel en Veerkracht.

[9] De aandachtspunten in een eerder SERV-advies over het RFF gelden ook voor het NRPP: een goede afstemming op de EU-prioriteiten om de kansen op Europese financiering en op een hoge toegevoegde waarde voor Vlaanderen te verhogen; een versterking van de additionaliteit van de Europese middelen ten opzichte van het reguliere reeds geplande beleid om te zorgen voor een hoog ambitieniveau; een duidelijkere en weloverwogen prioritering met focus op een aantal speerpuntprojecten met een substantiëlere financiering om een maximaal rendement te halen uit de Europese middelen; en een goede afstemming binnen België om zo een coherent mogelijk Belgisch plan te kunnen voorleggen aan de Europese Commissie.

[10] In dat verband hebben diverse Europese middenveldsorganisaties gepleit tegen één "mega fonds" zonder grendels en oormerking van middelen voor realisatie van de doelen in de sociale pijler. Zie https://www.etuc.org/en/document/multiannual-financial-framework-2028-2034-which-protects-workers-and-promotes-investment

[11] De aanleiding was dat de EU als reactie op corona haar financieringsmogelijkheden zeer sterk uitbreidde. Concreet moest de Taskforce de Europese investerings- en financieringsinstrumenten in kaart brengen, opportuniteiten detecteren en een strategie ontwikkelen om zoveel mogelijk Europese financiering voor Vlaamse publieke en private investeringen aan te trekken. Daarbij ging het veel ruimer dan wat later de RRF werd: ook bestaande en nieuwe Europese fondsen, garanties en instrumenten zoals CEF, InvestEU-achtige instrumenten enz. kwamen in beeld. Daarna kwam de RRF/NextGenerationEU en ontstond een meer specifieke governance voor Vlaamse Veerkracht en het Vlaamse luik van het Belgische herstel- en veerkrachtplan. Daar lag de nadruk veel sterker op de selectie en vervolgens de monitoring, rapportering, audit en correcte uitvoering van de projecten waarvoor Vlaanderen RRF-middelen kreeg.